

מסורת הש"ס

(א) מגילת ד.ק.פ.ע"ש, (ב) מספסתא דכרכית פ"ה ה"טו' פ"ש, (ג) נכרכית מט.], (ד) נעילג ג.], (ה) שקליט פ"א מ"ד מנחות א': דף מ"ז, (ו) לקמן: (זכוכות י:.), (ז) נעילג ג.], (ח) וינ' תוספות פוטס ד"ה ר"ב גאשן, (ט) ג' מ"ט מ"ד מ"ד וילא נעדרן].

תורה אור השלם

- ואבאלו אהם אשר בפר בדם למלא את דם לקדש אתם וי' לא יאכל ב' יד קדש הב:

שמות כט

- ואבאלו וְשָׁבַעַת וּבִרְכַּת אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ עַל יִצְחָקֶיךָ הַשְׁתַּבַּח אֶת ה' בְּרָכִים י' אֲשֶׁר נָתַן לָךְ: 3. וְהָיָה מִן הַיּוֹם בְּהֵן בְּלִיל תִּשְׁתֶּה לֹא תִתְבַּל: 4. וְכָל עֶרְכָּךָ יִיְהִי בִשְׁקֵל הַקֹּדֶשׁ עֲשִׂימִם יִרְרָה יִתְהַה וְיִקְרָה כֹּה י' 5. וּפְדוּיָן מִן חֹלֶשׁ תִּפְחֶיךָ בַּעֲרֹקָךָ כִּסְף וְחֶשֶׁת שְׁקֵלִים בַּשְּׁקֵל הַקֹּדֶשׁ עֲשִׂימִם יִרְרָה: 6. מְבַרְכֵּי חַי טו' 7. וְאֵם מֶךְ הוּא מַעֲרֹךְ וְהַתְּמַדּוּ לִפְנֵי הַבֵּית וְהַעֲרִיךְ אַחֲרָהּ וְכֵן עַל פֶּאֶר מַעֲרִיךְ הַגִּדּוּר יַעֲרִיכֶנּוּ הַבֵּית: 8. וְיִקְרָא כֹּה

וְיִקְרָא כֹּה

הנהגות הב"ח

(א) רש"י ד"ה נהי וחי לעולם הס"ד ואח"כ י"ה דקרא אבולו קדשים וכו' כימלת (ג) ד"ה ד"ה נפשות וכו' פ"ה ד"ה ד"ה נפשות וכו' נ"ל ויתנת נפשות נמחק:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ולא וכו' ועדיין היא מפורשת. ע' ב"ק ע"ו ע"פ תוס' ד"ה שמיטה, ושם ע"פ תוס' ד"ה בשמיטה, מולין דף פד ע"פ תוס' ד"ה בענין:

רבינו גרשום

וגואלין ליעולם ויכדפרש חתם: קמ"ל דאיתנהו במצות דראש השנה מיט אצ"ג ודליתנהו בהשמטת קרקע איתנהו בהשמטת כספים ובשילוח עבדים כישיראל: א"ל **אותם אשר כופר בהם**, למדש שהכהנים אכולים והבעלים מתפרידים וזאת אכילה חובה ואל תבעי וזאת קמ"ל ואבולו ושבעי בבישורי' ולא צריבא רחמנא וזאת איתנהו: א"ל **איתא דקא אביל תרומת**, חרי כהנים וחד זר אביל חולין: כל כהן ששוקל, מבוי מחצית השקל לתרומת הלשכה: אינו חוטא, ואם אינו שוקל אינו חוטא שהרושת בידו: ודורשין חוטא [ותן]. להנחת ענין לפטרן מן השקלים: [ושלנו תן, שבאין מחרומת הלשכה הדין אנו לבידן לוכל מהן]: ולכן בוב"ה, אמאי אמר אינו חוטא כיון דא"ל מחייב אה אק מעיל חובה ליה לבעי וזהו קרבנות הלוקחין שקילותהו: דפס"ה לחו לצבור, להנהי שקלים מונה לצבור אה לאו הכי לא מצו מימיהו: א"ל **אב"י אחי**, קרא אה ערך לאו להבי אחא איל להבי אחא וכל ערבין שאתה מעריך לא יהו פחותי' משקל, שאם העריך אדם את חברו ואין ידו משנת ליתן שקל אינו נוהן כלום אבל אם לאחר מכאן העשיר ישלם ערבו משכמו אבל אם משיח ליתן שקל ותנן אפי' העשיר לאחר מכאן אינו נוהן יותר: **א"ל אמר אב"י איצטריך**, למימר כהנים לפני כהן משום דכתיב בפרשה דבר אל בני ישראל: קמ"ל, בהכתיבו מכלל ישראל: [ערך חכם, מפורש] הכי נמי גיטא

וכלה ברייתא: ערך בולו הוא נוהן, היכא דאמר ערכי עלי: ואינו נוהן ערך אב"יו, כדנתן [אמר] ערך ידי וערך רגלי עלי לא אמר כלום אבל אם העריך אבר שהנשמה הלחיה בו כגון ראשו או לבו חייב ליתן ערך כולו משום דכתיב בערך נפשות: נפשות ולא את הבת, מעריך אחת את נפשותו ובאי אחת מעריך את המת: [וגוסי' אב"י בהעמדה]:

(א) נגלה דל"ל לקמן בלמר מר מפרש לגולה כתייבא.

וכי' (ש"ס.) [גג] והא בפ"ב דמליון אמרינן שטט (ש"ס.) [דג] נולד כתיב דכמי' (ש"ס וביה בצ"ק.) [גס] מהעמיד דכמי' גבי מעריך [והשאר נמחק] (ש"ס.) [גו] דהועמיד דכמי' כההוא קל' כ"י של' יאה נעדר' (צ"ק.) [גז] אפ"ה ס"ד דלא הוי (צ"ק.)

נהי דליטנהו כהשמטת קרקעות. כלומר בכל דין השמטת קרקעות דהא מנן מוכרינן לעולם (א) : וכן אכילת קדשים משום כפרה הוא דכמי' ואכלו אותם אשר כופר בהם מלמד שהכהנים אוכלין והבעלים מתכפרין (וימא סח): אימא לא תביעי ויזמן קמ"ל כו': **מטערפין כו'**: אי אכיל חד כהן וחד לוי וחד ישראל, כהן כהדי זר

מאי למיכל מן החולין הלכן מטערפין:

לא נצרכא אלא לנן נוכרי, כסיפא

דמילתא מפרש אה דרבא ז': **ששוקל**

שקלים בלחד בלחד: אינו חוטא.

דמפרש לקמן דלא הוו חולין בעזרה

אמ"ג דלכתחילה לא יח' מייחיד דכמי' (שמר)

(ה) לכל י' טעבור על הפקודים ושבת לוי

לא נפקד: חוטא. מפרש כמ' שקלים

(פ"א ה"ג) דכמי' זה ימנו זה גנימטריא ז"צ

שכנים ודעינו נמי שבת לוי דכל העובר

מפרש כל העובר ציס סוף: **אלא שהכנים**

דורשין מקרא זה לעצמן, י' להנאמן ושל'א

כנין: שלנו הוא, שהרי מתרומת הלשכה

הן בלזין ואם אנו שוקלין ללשכה נמצאת

מנחת העומר ושמי הלחם ולחם הפנים

משלנו והימר ויכללין הכתיב לא תאכל.

ולדין לית לן הן דרשא דהאי כליל מהיה

במנחת כהן גרידתא כמי' אבל במנחת

בכור זיל בטר רוצא: **דמסר להו ללכור**

וכו', והלכן לנן נוכרי דפטר להו

לכהנים משקלים איצטריך מתני' י' למתני

דכהן שהערבין עצמא או את אחר נוהן

את הערב אלא הכי כו' קמ"ל יח' (דלא

גמירי): **לא יסו פחוסין מסלע**, דעני

בערכין נידון כהשא יד דכמי' (ויקרא

על פי אשר תשיג יד הנודר וגו'

ופחות ממלע לא ימן לעולם כדאמר

צפ' שני (לקמן ז): אין בערכין פחות

מסלע ומיית מעמד מהאי קרא וכיון

דלאהי אלא לאו הוה ס"ל למרש דלרשא

אחריתי למפטר כהנים מערכין ומתני'

לא איצטריך: כהנים נפטרו מפדיון הבן

בפ"ק דבכורות (ה) מקי"ו אם פטרו את

של ישראל במדבר קי"ו את של עצמן:

י"ג דליטנהו צילי אהס, והא ישראל

ינינו אלא דהיינו הכי לא דרשינן ואכמי

מתני' למה לי למיתני דכמי' ולויס

וישראלים: והעמידו לפני הכהן, עני

שהערבין את עצמא או את אחר: ולא

כהן לפני כהן, הלכן כהן ליתיה בערכין

דאי עני הוא לא קרינא ציה והעמידו

לפני כההן קמ"ל מתני': **נערכין לאסוי**

כו', כלומר אמר מר לגיל דהערבין

לאומי מנוול ומוכה שמין ז': **ערך פסוס**.

לקמן (ע"צ) מפרש וכולה כרייתא מפרש

לקמן: **ערך אביו**, אמר ערך ידי עלי

לא אמר כלום דלזין ערך לאיצרים אבל

אם אמר דמי ידי עלי נוהן דמי ידו:

שהשגעה פלוני גי, שאל אמר ערך

רשאי ערך ער כדמי: ס"ל נפשות, נגפש

מלהרמנא ואהערין^[טז] דצרשהגשמה

תלויה צו נוהן ערך כולו: **ולא אם הסם**.

שאל אמר ערך מת זה עלי לא אמר

כלום: והעמיד והעריך, גבי עני שהערבין

כתיב: ד"א נפשות, למא נאמר שאל לא

נאמר נפשות אלא נפש נהיה אמר

אין לי אלא אחד שהערבין אחד

דכמי' (ויקרא כ) איס כי יפילי [גדר]

בערך נפשות (פ) דייינו אחד שהערבין

אחד: דבר אחד נפשות, למא נאמר

שאל אמר נפש הייתי אמר

אין

בהערכה וכל שאינו בהעמדה אינו בהערכה ד"א נפשות אין לי אלא

אחד שהערבין אחד אחד שהערבין מאה מנין ית"ל נפשות דבר אחר נפשות

אין

הכל מעריבין פרק ראשון ערכין

ומהו גואלין לעולם לפי שנאמר בישראל המוכר שדה אחוזה (ויקרא כה) במספר שני מצואות ימכר לך שאינו מותר לגלות בפחות משמי שנים אצל לויס גואלין מיד לפי שנאמר בישראל המוכר בית בנתי ערי חומה ואם לא יגאל עד מלאת לו שנה תמיתה נחלט אצל בלויס נגאל חומה ואם לא יגאל עד מלאת לו שנה תמיתה נחלט אצל בלויס נגאל

לעולם שאמרן גאולה עולם מהיה

ללויס לפי שנאמר במקדיש שדה אחוזה

ואם לא יגאל את השדה [בעליס]

ומכר [גזכר] את השדה לאיש אחר לא

יגאל עוד אלא מתחלקת לכהנים ציובל

והלויס גואלין לעולם והא דאמר הכא

ליתנהו בנצות יוצל קאי אמקדיש

שדה אחוזה ולא גאלה ומכרה גובר

שזין היוצל מפסיק מיד המקדיש אם

זי הוא כדך שמפסיק מיד ישראל.

עב"ל רש"י: וגואלין דעו"ה

אם מכרו שדה גואלין אותו מיד

וישראל אינו מותר לגלות פחות מנ'

שנים דכמי' (סס) במספר שני

מצואות וגו' נהי דליתנהו כהשמטת

קרקע כלומר בכל דין משפט השמטת

קרקע דאזת זאת מוילאה לעולם ליה

וצר"ה (דף טז.) לא גריס רש"י נהי

דליטנהו כהשמטת קרקע משום

דמשמע שאין חורט לכהנים ציובל

והא ליתא ומיהו הכא פי' יפה וקל'א

קשה מה שיימי השמטת י' קרקע

גבי יוצל דהא תניא כפפרי בעניס

היובל וזאת זאת מוילאה שנת

י' (כענייט) ואין השביעית מוילאה עבדים

(כענייט) ק"ו ליוצל שמשמט ומה אם

השביעית שאינו מוילא עבדים משמטת

יוצל שמוילא עבדים אינו דין שמשמט

מ"ל זה דבר השמטה שמטה משמטת

ואין יוצל משמט אלאמא אין יוצל

משמט כספים ומיהו י"ל מוקלש שני

השמטת כספים גבי יוצל דלזין

שביעית נוהג אלא צומן שהיוצל

נוהג: והך דאכילת קדשים משום

כפרה היא דכמי' ואכלו אותם אשר

כופר צהא וגו' מלמד שהכהנים

אוכלים והבעלים מפקדים אימא

לא תביעי ויזמן י' כו' מטערפין י'א

אכלו חד כהן וחד לוי וחד ישראל

כהן כהדי זר מני אכיל מן החולין

הלכן מטערפין ל"ה, ומכלן נראה

דג' בני אדם המודרים הנאה זה

מהו אינן מטערפין כיון דלזין אחד

מקן יכול ללכול עס מצירו ומחד

נראה דג' בני אדם המודרין אינה

רציה כדורה דשאני תרומה שאין

לה הימר לזר אפי' בשאלה מה שאין

במודר הנאה ובכרכות (ד' מה, ד"ה

אצל) הארמתי: **כל כהן שאינו שוקף**

חוטא, דררש ז' ימנו י"ז צבטיס

בגיימטריא ז"ה וה"ג מני למימר כל

לוי שאינו שוקל אלא משום דלא מני

למימר י' משום שדורשין מקרא זה

לעצמן: **ערך בולו** הוא נוהן ואינו

נוהן ערך אבריו, דס"ד לרצוי

משום דלדס יודע דלזין ערך לאצרים

וגמר ואמר לשס כל האצרים כולם

קשממע י' ועוד י"ל דסד"א הואיל

כל' [ואיתנהן] אצרים (ישנו) דמיס

(באצרים) איטנהו [נמין] בערכין:

נפשות ולא הבת, ואף על גב

דאסור כהנהה מן

המורה ואינו דמיס סד"א דליתיה

בערכין כן) הואיל ואמרינו מנוול

ומוכהשמין דליתיה דמיס:

ולא אוציא את הגוים ת"ו והעמיד

והעריך, וא"ת והא כן פ"ב

טפי

ואיכא דהעמדה והערכה וי"ל דצהמה אית צה חיותא קרא ע"פ

אשר תשיג יד הנודר וגוסס הוא נודר ומעריך דמתן כמ' ש'ממות י' ומנא לן לומר יס' י' מוהעמדי ע"פ [דכתיב] כההוא קרא גבי מעריך

לומר של' יאה נעריך: **אחד** שהעריך מאה מני' (כ) מהעמיד דכמי' גבי מעריך [והשאר נמחק] (ש"ס.) [גז] דהועמיד דכמי' כההוא קל' כ"י של' יאה נעדר' (צ"ק.) [גז] אפ"ה ס"ד דלא הוי (צ"ק.)

לומר של' יאה נעריך: **אחד** שהעריך מאה מני' (כ) מהעמיד דכמי' גבי מעריך [והשאר נמחק] (ש"ס.) [גז] דהועמיד דכמי' כההוא קל' כ"י של' יאה נעדר' (צ"ק.) [גז] אפ"ה ס"ד דלא הוי (צ"ק.)

לומר של' יאה נעריך: **אחד** שהעריך מאה מני' (כ) מהעמיד דכמי' גבי מעריך [והשאר נמחק] (ש"ס.) [גז] דהועמיד דכמי' כההוא קל' כ"י של' יאה נעדר' (צ"ק.) [גז] אפ"ה ס"ד דלא הוי (צ"ק.)

ל' א מיי' פ"א מהל' מגילה

הלכה א סמג עשין ד טוש"ע

א"ח סימן תרפ"ו סעיף ב'

ב [מיי' פ"ה מהל' גרסות הל'

ז:]

ל' א מיי' פ"א מהל' שקלים

הלכה ז:]

ל' ב ד מיי' פ"א מהל' תערכין

הלכה ח:

ב' א מיי' פ"ה מהל' ערכין הלכה

ז:

מ' א מיי' סס פ"א הלכה יג:

ס' ב' ד מיי' סס הלכה יט.

ל' א מיי' פ"א מהל' גרסות הל'

ז:]

ל' א מיי' פ"א מהל' שקלים

הלכה ז:]

ל' ב ד מיי' פ"א מהל' תערכין

הלכה ח:

ב' א מיי' פ"ה מהל' ערכין הלכה

ז:]

ל' א מיי' סס פ"א הלכה יג:

ס' ב' ד מיי' סס הלכה יט.

ל' א מיי' פ"א מהל' גרסות הל'

ז:]

ל' א מיי' פ"א מהל' שקלים

הלכה ז:]

ל' ב ד מיי' פ"א מהל' תערכין

הלכה ח:

ב' א מיי' פ"ה מהל' ערכין הלכה

ז:]

ל' א מיי' סס פ"א הלכה יג:

ס' ב' ד מיי' סס הלכה יט.

ל' א מיי' פ"א מהל' גרסות הל'

ז:]

ל' א מיי' פ"א מהל' שקלים

הלכה ז:]

ל' ב ד מיי' פ"א מהל' תערכין